

IV. SPRAWOZDANIA I KOMUNIKATY

KONFERENCJA PAN POŚWIĘCONA ORGANIZACJI RYNKU ROLNICZEGO

W dniach 10 i 11 IV 1962 r. odbyła się w Poznaniu III Konferencja Naukowa zorganizowana przez Sekcję Ekonomiki Obrotu Rolniczego, Komitetu Ekonomiki Rolnictwa Wydziału V PAN, poświęcona zagadnieniom organizacji rynku rolniczego.

Na konferencji wygłoszono 10 referatów, w których omówiono problematykę organizacji niektórych rynków branżowych i to zarówno na artykuły zbywane przez producentów rolnych, jak i przez nich zakupywane, a służące do produkcji rolnej. Dużą uwagę zwrócono również na zagadnienia przestrzennych powiązań poszczególnych rynków branżowych oraz ośrodków produkcji i konsumpcji.

Mgr T. Szelażek (Biuro Ekonomiczne CRS „Samopomoc Chłopska” Warszawa) w referacie pt. *Wybrane problemy organizacji obrotu środkami do produkcji rolnej i dobrami inwestycyjnymi w spółdzielczości zaopatrzenia i zbytu* omówił zmiany, jakie zaszły w obrocie powyższymi artykułami w latach 1956—1960. Poważny wzrost wydatków przeznaczonych przez rolników na środki produkcji i inwestycji zmusza aparat obrotu do nieustannego rozwoju i specjalizacji sieci handlowej. Zwiększający się stan zaopatrzenia rolnictwa w park maszynowy, wymaga, zdaniem referenta, przejścia przez handel funkcji usługowej, polegającej na instruktażu, naprawach i konserwacji nabywanego przez rolników sprzętu. W mniejszych ośrodkach wiejskich nie ma bowiem w chwili obecnej warunków na zorganizowanie samodzielnej sieci usługowej, jej brak wpływa natomiast ujemnie na wzrost popytu na dobra techniczne służące do produkcji rolnej.

Podobnym zagadnieniem poświęcony był również referat dra F. Kopecia (WSE — Kraków) pt. *Problemy organizacyjne spółdzielczego rynku maszyn i narzędzi rolniczych*, w którym szczególnie podkreślono konieczność uwzględniania zjawisk komplementarności i substytucyjności popytu na dobra i usługi w zakresie maszyn rolniczych. Omówiono również wpływ organizacji sfery produkcji i zbytu przemysłowego maszyn rolniczych na wykształcenie się i usamodzielnienie sfery ich obrotu w hurcie i detalu.

W czterech kolejnych referatach przedstawiono problemy organizacyjne rynku zbytu produktów rolnych zarówno w skali całego kraju jak i poszczególnych jego regionów. Dr E. Sackiewicz (SGPiS — Warszawa) w referacie pt. *Analiza struktury organizacyjnej rynku zbytu produktów rolnych*, opracowanym na podstawie szerokich badań ankietowych, przeprowadzonych w 50 powiatach na terenie całej Polski, omówił kwestie wpływu obiektywnych warunków przestrzenno-gospodarczych, w jakich działają wiejskie spółdzielnie zaopatrzenia i zbytu, na wyniki ich pracy handlowej, wyrażające się w poziomie i wzajemnej relacji kosztów, utargu z marż i nadwyżek.

Mgr R. Gałęcki (WSE — Poznań) w swym doniesieniu pt. *Następstwa organizacyjne dla rynku rolniczego Opolszczyzny wynikające z jego podstawowych pro-*

porcji zajął się kwestią organizacji zbytu zasadniczych produktów rolnych w nadwyżkowym województwie opolskim, leżącym w bezpośredniej styczności z Górnośląskim Okręgiem Przemysłowym, najbardziej deficytowym pod względem samowystarczalności w artykuły żywnościowe. Sytuacja taka rodzi swoiste problemy dla organizacji skupu nadwyżek, ich przerobu i wywozu na wszystkich szczeblach obrotu towarowego.

Podobny w charakterze był referat dra A. Szpaderskiego (WSE — Poznań) pt. *Badania proporcji rynku zbożowego jako podstawa usprawnień obrotu na przykładzie województwa poznańskiego*. Zasadniczą treścią rozważań było przedstawienie różnorodnych metod pozwalających na optymalne dostosowanie wszystkich wielkości gospodarczych występujących po stronie produkcji oraz po stronie zbytu z układem istniejącym i postulowanym w aparacie obrotu i przetwórstwa.

Kwestie organizacji rynków branżowych były wreszcie przedmiotem zespołowego opracowania pracowników Katedry Ekonomiki Przedsiębiorstwa Handlowego przy WSE w Krakowie. Referat pt. *Integracja na rynku warzywno-owocarskim*, przedstawiający wyniki badań przeprowadzonych w woj. krakowskim miał na celu zobrazowanie stanu faktycznego i podstawowych zmian, zmierzających do stworzenia form organizacji skupu i zbytu, tak aby stały się one silnym bodźcem do zwiększenia produkcji warzyw i owoców.

Problematyką przestrzennych powiązań ośrodków zbytu i ośrodków konsumpcyjnych zajęli się w swych referatach prof. dr Z. Zakrzewski (WSE — Poznań) i mgr M. Jerczyńska (Instytut Handlu Wewnętrznego — Warszawa). Pierwszy, w referacie pt. *Czynniki kształtujące przebiegi towarowe wybranych produktów rolnych w województwie poznańskim*, podjął próbę ujawnienia najbardziej typowych przebiegów nieprawidłowych, wyboru w danych warunkach obrotu magazynowego czy tranzytowego, a wreszcie okoliczności wpływających na wielkość przeciętnej partii dostawy. W szerokim zakresie przedstawiono w sposób systematyzowany czynniki wpływające na przebiegi towarowe. Mgr M. Jerczyńska w referacie pt. *Zastosowanie programowania liniowego do powiązania ośrodków produkcji rolnej i z regionami spożycia* wskazała na najracjonalniejsze i zarazem najprostsze metody, zastosowane już w praktyce do planowania przewozów ziemniaków jadalnych i mąki w Polsce. Ich upowszechnienie pozwoli na znaczne skrócenie przebiegów towarowych i osiągnięcie poważnych oszczędności.

W ostatnim referacie, pt. *Relacje cen skupu i cen detalicznych na rynku mięsny* opartym na empirycznych badaniach rynkowych, mgr M. Soula (Wyższa Szkoła Nauk Społecznych — Warszawa), zajął się ukształtowaniem się proporcji cen rolnych i detalicznych w długim okresie czasu w Polsce. Referent szeroko omówił koszty rynku i przetwórstwa mięsa, co pozwoliło mu w rezultacie na ocenę w poszczególnych okresach rozmiarów, przy danych cenach skupu i cenach detalicznych, akumulacji lub koniecznych dopłat przez państwo w obrocie mięsem.

Ponadto mgr H. Landesberg (Spółdzielczy Instytut Badawczy — Warszawa) w doniesieniu pt. *Informacja o badaniach SIB w zakresie organizacji rynku rolniczego* zobrazował tematykę i niektóre wyniki badań nad zagadnieniami racjonalizowania obrotu rolniczego.

Nad wszystkimi doniesieniami naukowymi wywiązała się szeroko w której zabrało głos przeszło 30 dyskutantów z różnych ośrodków naukowych w kraju.

KONTAKTY ZAGRANICZNE WYDZIAŁU PRAWA UAM
W OKRESIE OD 1 I 1961 R. DO 30 IV 1962 R.

Wizyty gości zagranicznych

W dniach od 4 do 19 IV 1961 r. bawił w Polsce, głównie w Poznaniu, p. Henri Cosnard, profesor prawa cywilnego na Uniwersytecie w Rennes. Był on gościem Wydziału i wygłosił na Wydziale prelekcję pt. *Le droit de la famille (en particulier, le statut de l'enfant adultérin)*.

W dniu 24 IV 1961 r. odbyła się na Wydziale sesja, będąca częścią II Polsko-Francuskich Dni Prawniczych. Sesja poświęcona była odpowiedzialności karnej za wypadki w komunikacji samochodowej. Podstawą obrad były referaty na ten temat, przygotowane przez prof. dra Tadeusza Cypriana z UAM oraz prokuratora Jacques Bernard Herzoga, sekretarza generalnego Instytutu Prawa Porównawczego w Paryżu. Ze strony francuskiej oprócz wymienionego referenta w sesji wzięli udział członek Conseil d'Etat M. Letourneur, prof. Lavau z Uniwersytetu w Grenoble, profesorowie H. Mazeaud, R. Houin i Henri Solus z Uniwersytetu Paryskiego, sędzia Sądu Kasacyjnego M. Ancel oraz p. Yvonne Marx. Instytucją zapraszającą i organizującą pobyt prawników francuskich był Zarząd Główny Zrzeszenia Prawników Polskich.

W dniach od 10 do 12 IX 1961 r., przy okazji pobytu w Polsce jako gość Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego, bawił na Wydziale p. Elemér Polay, profesor prawa rzymskiego na Uniwersytecie w Szeged, były prorektor tegoż uniwersytetu. Wygłosił on na Wydziale wykład pt. *Tendenzen der Kultivierung des römischen Rechts in der sozialistischen Gesellschaft*.

W dniach od 13 do 17 XI 1961 r. bawiła jako gość Wydziału na zaproszenie Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego p. Sibylle von Bolla-Kotek, profesor prawa rzymskiego na Uniwersytecie Wiedeńskim, również wykładająca tam prawo międzynarodowe prywatne. Podczas pobytu w Polsce odwiedzała także Katedrę Prawa Rzymskiego UW oraz Wydział Prawa i Katedrę Prawa Rzymskiego UJ. Na Wydziale w Poznaniu prof. von Bolla-Kotek poprowadziła seminarium na temat *Die Bedeutung des österreichischen internationalen Privatrechts dargestellt an dem Problem des ordre public* oraz wygłosiła wykład pt. *Der römische Rechtsgelehrte*.

W dniach od 7 do 13 XII 1961 r. bawił w Poznaniu jako gość Wydziału p. R. Legradić, profesor prawa gospodarczego na Uniwersytecie Belgradzkim. Drugą część swego pobytu w Polsce (po 13 XII) prof. Legradić spędził w Lublinie jako gość Wydziału prawa UMCS. Prof. Legradić wygłosił dwa wykłady dla studentów IV r. prawa: 1. Podstawy ekonomiczne prawa gospodarczego w Jugosławii, 2. Systematyka prawa w Jugosławii. Miał także prelekcję w Komisji Arbitrażowej w Poznaniu oraz wziął udział w posiedzeniu Komisji Nauk Społecznych PTPN.

W dniach od 17 do 24 XII 1961 r. przebywał w Polsce na zaproszenie Wydziału p. Charles Goossens, profesor prawa państwowego na Uniwersytecie w Liège. Pobyt objął poza Poznaniem także Kraków i Warszawę (Katedry Prawa Państwowego). Pobyt prof. Goossensa odbył się w ramach wymiany bezdewizowej między UAM a Uniwersytetem w Liège. Prof. Goossens wygłosił prelekcję pt. *L'organisation des pouvoirs dans la Constitution belge*. Odwiedził także Instytut Zachodni.

Wyjazdy pracowników Wydziału

W dniach od 29 XII 1960 r. do 30 III 1961 r. z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego przebywał w ZSRR adiunkt dr Adam Łopatka. Celem pobytu

były poszukiwania i studia w Bibliotece Leninowskiej w Moskwie w związku z pisaniem rozprawy habilitacyjnej pt. *Państwo socjalistyczne a związki zawodowe*. Dr Łopatka uczestniczył w 4 posiedzeniach naukowych w Instytucie Państwa i Prawa Akademii Nauk ZSRR.

W kwietniu i maju 1961 r. prof. dr Michał Sczaniecki przebywał dwukrotnie we Włoszech, raz na zaproszenie Associazione Italians per i rapporti culturali con la Polonia, po raz drugi z ramienia Komitetu Nauk Prawnych PAN. 26 IV 1961 r. prof. Sczaniecki wygłosił w Rzymie referat zagajający na konferencji zorganizowanej przez wymienioną Associazione oraz tygodnik polityczny *Il Punto*. Konferencja zajęła się tematem „Polska i bezpieczeństwo Europy”. Dnia 3 V 1961 r. prof. Sczaniecki wygłosił referat na konferencji w Mediolanie poświęconej granicy polsko-niemieckiej i bezpieczeństwu europejskiemu. Dnia 19 V 1961 r. prof. Sczaniecki wygłosił w Mediolanie w Istituto per gli Studi di Politica Internazionale wykład pt. *La situation ethnique et démographique aux confins polono-allemandes*. W Padwie prof. Sczaniecki wziął udział w międzynarodowym kongresie historyków prawa.

W okresie od 13 VII do 11 VIII 1961 r. przebywał z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego adiunkt dr Bolesław Wiewióra w Szwecji jako obserwator na seminarium szwedzko-kanadyjskim, zorganizowanym przez World University Service of Canada. Tematem seminarium było „Państwo dobrobytu i jednostka”. Seminarium odbywało się w Sztokholmie, Uppsali i Kirunie. Celem pobytu dra B. Wiewióry było zapoznanie się z przebiegiem, charakterem i organizacją seminarium w związku z przygotowaniami do analogicznej imprezy w Polsce w r. 1962.

W okresie od 18 VII do 29 VIII 1961 r. bawił w Szwajcarii doc. dr Krzysztof Skubiszewski na zaproszenie Institut Universitaire de Hautes Études Internationales w Genewie. Celem pobytu były poszukiwania i studia w wymienionym Instytucie, w bibliotece ONZ w Genewie oraz w mających swą siedzibę w Genewie organizacjach i organach międzynarodowych. Doc. Skubiszewski zbierał tam materiały do pracy o uchwałach organizacji międzynarodowych. Pobyt w Genewie wykorzystał on także dla odnowienia kontaktów z tamtejszym środowiskiem prawników internacjonalistów.

W dniach od 13 VIII do 12 X 1961 r. st. asystent mgr Antoni Roga przebywał we Włoszech i Jugosławii. Mgr Roga odbył staż w Istituto di Finanza Publica w Ferrarze, zapoznając się z włoskim systemem podatkowym i zbierając materiały do pracy doktorskiej z zakresu prawa finansowego. W Jugosławii wziął udział w seminarium międzynarodowym poświęconym współczesnej Jugosławii zorganizowanym przez Uniwersytet Belgradzki.

W dniach od 30 IX do 15 X 1961 r. przebywał w Jugosławii z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego adiunkt dr Adam Łopatka. Dr Łopatka zapoznał się z funkcjonowaniem i pozycją jugosłowiańskich związków zawodowych i studiował miejscową literaturę w tej kwestii dla potrzeb swej pracy habilitacyjnej. Na terenie jugosłowiańskiej centrali związków zawodowych odbył m. in. rozmowę z jej wiceprzewodniczącym Miką Szpilakiem. Odwiedzając Wydział Prawa Uniwersytetu Belgradzkiego zapoznał się z aktualną reformą studiów prawniczych w Jugosławii.

W okresie od 16 X do 22 XII 1961 r. Dziekan Wydziału prof. dr Jan Wąsicki przebywał w NRD z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego. Dziekan Wąsicki przebywał w Merseburgu poszukując w Deutsches Zentral-Archiv materiałów do pracy pt. *Prusy Nowowschodnie 1795—1806*. Krótki czas spędził także w Berlinie studiując w tamtejszych bibliotekach.

W okresie od 17 X 1961 r. do 17 I 1962 r. doc. dr Jerzy Fabian, pozostawał w Francji z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego jako stypendysta *École Pratique des Hautes Études* w Paryżu. Doc. Fabian prowadził prace badawcze w Instytucie Prawa Porównawczego w zakresie prawa międzynarodowego prywatnego i porównawczego, nawiązał kontakty naukowe z prof. H. Battifolem i prof. P. Francescahitem.

W dniach od 4 do 11 XI 1961 r. przebywał w Liège doc. dr Witalis Ludwiczak w ramach bezdewizowej wymiany między tamtejszym uniwersytetem a UAM. Doc. Ludwiczak był gościem Wydziału Prawa w Liège i wygłosił tam dwa odczyty: 1. *La doctrine contemporaine de droit international privé en Pologne*, oraz 2. *Les règles de collision et le droit unifié*. Nawiązał on kontakty naukowe, w szczególności z profesorami M. Renardem, P. Graulichem i S. Davidem.

W dniach od 8 do 23 XI 1961 r. przebywał w Jugosławii z ramienia Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk. Prowadził on w Belgradzie i Nowym Sadzie badania nad początkami miast jugosłowiańskich we wczesnym średniowieczu. Na Uniwersytecie Belgradzkim i w Nowym Sadzie wygłosił wykłady o zagadnieniach prawnych związanych z początkami miast polskich. Prof. Kaczmarczyk wygłosił także odczyt pt. *Problem Niemiec na tle sytuacji międzynarodowej* w Instytut za Medjunarodnu Politiku i Privredu w Belgradzie.

W dniach od 30 I do 6 II 1962 r. przebywał w Austrii z ramienia Ministerstwa Spraw Zagranicznych adiunkt dr Bolesław Wiewióra. Wygłosił on dwukrotnie wykład pt. *Die völkerrechtlichen Aspekte der polnischen Westgebiete* w Wiedniu i Innsbrucku.

W dniach od 13 III do 14 IV 1962 r. przebywał w Genewie doc. dr Witalis Ludwiczak, prowadząc studia w Bibliotece ONZ nad prawem porównawczym i międzynarodowym prywatnym. Nawiązał także kontakty w genewskim środowisku naukowym, w szczególności z prof. P. Lalive. Przed przyjazdem do Genewy doc. Ludwiczak przebywał w Szwajcarii z ramienia GKKF jako obserwator i członek komitetu na studenckich igrzyskach zimowych.

W dniach od 10 do 15 IV 1962 r. przebywał w Niemieckiej Republice Demokratycznej prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk. Wygłosił on z ramienia Towarzystwa Wiedzy Powszechnej referaty poświęcone zachodnioniemieckiej Ostforschung w miejscowościach Greifswald, Guben, Görlitz oraz Niesky.

K. S.

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA ADAMA ŁOPATKI

Dnia 16 III 1962 r. odbyło się pod przewodnictwem Dziekana, prof. dra Jana Wąsickiego, posiedzenie Rady Wydziału Prawa UAM, kończące przewód habilitacyjny dra Adama Łopatki, adiunkta przy Katedrze Teorii Państwa i Prawa Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Przewód habilitacyjny wszczęto w dniu 9 X 1961 r. uchwałą Rady Wydziału Prawa UAM na podstawie rozprawy habilitacyjnej pt. *Państwo socjalistyczne a związki zawodowe*. Praca została opublikowana przez Wydawnictwo Poznańskie¹. Recenzentami dorobku naukowego habilitanta byli: prof. dr Kazimierz Opalek z Uniwersytetu Jagiellońskiego (Kraków), doc. dr Sylwester Zawadzki z Instytutu

¹ A. Łopatka, *Państwo socjalistyczne a związki zawodowe. Studium z teorii państwa socjalistycznego*, Poznań 1962, Wydawnictwo Poznańskie, ss. 306.

Nauk Prawnych PAN (Warszawa) oraz prof. dr Czesław Znamierowski z Uniwersytetu im. A. Mickiewicza (Poznań).

Na posiedzeniu w dniu 16 III 1962 r., po przedstawieniu przez recenzentów⁷ opinii o rozprawie habilitacyjnej i dorobku naukowym habilitanta, Rada Wydziału jednomyślną decyzją postanowiła dopuścić dra Adama Łopatkę do kolokwium habilitacyjnego.

Na wstępie kolokwium prof. dr K. Opalek przedstawił swoje uwagi w formie kilku pytań. Uwagi te dotyczyły charakteru prawnego normy oraz różnic między normami organizacji społecznych a innymi normami postępowania ludzkiego.

Odpowiadając na postawione pytania, dr A. Łopotka sformułował na początku swoje stanowisko co do tego, czym jest norma prawna. Stwierdził on, że norma jest niewątpliwie pewną wypowiedzią, pewnym zdaniem. Ponieważ jednak o tej wypowiedzi nie można orzec czy jest prawdą, czy fałszem, więc nie jest ona zdaniem w sensie logicznym. Można co najwyżej o niej orzekać czy jest celowa, czy proponowane przez nią rozwiązania są słuszne z określonego punktu widzenia. Dr A. Łopotka podkreślił, że u podstaw normy tkwią pewne oceny. Z chwilą jednak, gdy norma zostanie już sformułowana, nie jest żadnym zjawiskiem psychicznym. Poglądy, które traktują normy jako takie zjawiska są wyraźnie błędne. Habilitant odrzucił również jako błędną, koncepcję szkoły skandynawskiej, traktującą normę jako motyw. Trafna natomiast wydaje mu się podjęta przez J. Wróblewskiego próba, by ustalić jakiś rdzeń znaczeniowy wypowiedzi normatywnej. Przyjmuje tezę, że normy obowiązują jako pewne zwroty, które coś znaczą, a nie jako zwroty nie mające określonego znaczenia, ponieważ absurdem byłoby takie normy stanowić.

Z kolei habilitant próbował wyznaczyć granice między normami społecznymi a normami prawnymi. Stwierdził on, iż można wyróżnić dwa znaczenia pojęcia „norma społeczna”. Przy wąskim rozumieniu tego pojęcia do jego zakresu nie będą należeć normy prawne. Wtedy różnic między tak rozumianymi normami społecznymi a normami prawnymi można się doszukiwać w wielu czynnikach. Można ich szukać w treści norm. Mówi się wówczas, że normy prawne to takie, które wyznaczają najbardziej „poważne” stosunki społeczne. Nie jest to jednak ostre. Wydaje się, że rzeczywistym kryterium wyróżnienia tych dwóch rodzajów norm jest to, kto je tworzy, kto czuwa nad tym, by były przestrzegane, oraz to, jakimi środkami zapewnia się ich realizację. Normami prawnymi są oczywiście tylko takie normy, które pochodzą od państwa i których przestrzeganie państwo gwarantuje m. in. siłą swego przymusu. Co do różnic między normami organizacji społecznych a normami obyczaju i moralności, dr A. Łopotka wskazał, że te różnice tkwią w ich kształtowaniu się, w ich formułowaniu oraz w sankcji. Podkreślił on również wpływ, jaki wywierają normy moralne i obyczajowe na kształtowanie się treści norm organizacji społecznych.

Doc. dr S. Zawadzki zapytał, co jest miernikiem wyróżniania wśród zadań państwowych tzw. zadań państwowych z natury. Nawiązał przy tym do przekazywania organizacjom społecznym pewnych zadań państwowych w okresie budowy ustroju komunistycznego.

Dr A. Łopotka stwierdził, że punktem wyjścia do rozwiązania tego problemu jest teza, że państwo jako określona i swoista forma organizacji społeczeństwa nie spełnia wszystkich zadań, których spełnianie jest potrzebne społeczeństwu. Zdaniem habilitanta, można wyróżnić dwa niejako rodzaje zadań z natury państwowych. Jedne — to zadania z natury państwowe, właściwe każdemu państwu; inne — właściwe tylko państwu określonego typu, a wypływające z celu tego państwa. Przy-

kładem, cel państwa socjalistycznego, który wyraźnie zwiększa; zakres zadań państwowych z natury. Dr A. Łopatka wskazał, że próbę wyznaczenia zadań państwowych z natury, właściwych każdemu państwu, podjął Cz. Znamierowski w pracy pt. *Elementarne wiadomości o państwie*, gdzie wyróżnił pięć podstawowych resortów: spraw wewnętrznych, zewnętrznych, wojskowych, finansowych oraz resort wymiaru sprawiedliwości. Tych zadań związki zawodowe w państwie socjalistycznym nie przejmą. Przejmą one natomiast niektóre z zadań z natury państwowych, właściwych tylko państwu socjalistycznemu. Przykładem niektóre zadania związane z nadzorem nad bezpieczeństwem i higieną pracy oraz z ubezpieczeniami społecznymi. Habilitant podkreślił, że akt przekazania przez państwo pewnych zadań organizacjom społecznym nie powoduje automatycznie tego, że te zadania przestają być zadaniami państwa. Niektóre przekazane organizacjom społecznym zadania, ze względu na środki, jakimi się te organizacje posługują, należy traktować po prostu jako zadania zlecone przez państwo.

Prof. Cz. Znamierowski wskazał, że sam napis, który habilitant traktuje jako normę prawną, jeszcze nią nie jest. Potrzebny jest wstęp relatywizujący, który powoduje, że norma staje się zdaniem w sensie logicznym. Bez tego wstępu nie mamy podstaw do odróżnienia normy prawnej od normy moralnej. Nie można go pomijać, chcąc ustalić ściśle charakter danej wypowiedzi normatywnej. Prof. Cz. Znamierowski zapytał habilitanta, co sądzi o koncepcji, która utożsamia normę z rozkazem.

Dr A. Łopatka stwierdził, że koncepcja taka jest niemożliwa do przyjęcia m. in. dlatego, że rozkaz ma sens tylko w konkretnym kontekście, musi być wypowiedziany, musi dotrzeć do adresata itp. Rozkaz nie jest normą, lecz tylko skrótową wypowiedzią o swoistej postaci, która informuje o tym, że ustanowiono dla kogoś normę.

Prof. Cz. Znamierowski zapytał, czy W. Lenin znał koncepcję J. Sorela. Dr A. Łopatka zaznaczył, że mimo braku polemiki z poglądami J. Sorela, należy przyjąć, że W. Lenin znał te poglądy. Różnice między koncepcją J. Sorela a koncepcją W. Lenina dotyczą głównie strategii rewolucyjnej. W przeciwieństwie do Lenina, J. Sorel lekceważył rolę mas ludowych oraz rolę czynnika organizacyjnego w działalności rewolucyjnej, związki zawodowe zaś traktował jakoś amorficznie.

Prof. M. Zimmermann zapytał, czy można zbudować koncepcję normy prawnej nie wdając się w to, czy norma jest zdaniem w sensie logicznym, czy nim nie jest.

Dr A. Łopatka oświadczył, że budowa takiej koncepcji jest możliwa.

W tajnym głosowaniu Rada Wydziału jednomyślnie przyjęła kolokwium i podjęła decyzję o dopuszczeniu habilitanta do wykładu habilitacyjnego.

Dr A. Łopatka wygłosił fragment wykładu na temat *Przekształcanie norm organizacji społecznych w normy prawne*. Na wniosek prof. Cz. Znamierowskiego wykład przerwano, uznając usłyszany jego fragment za wystarczający. Następnie Rada Wydziału Prawa UAM jednomyślnie podjęła decyzję o nadaniu drowi A. Łopatce stopnia docenta z zakresu teorii państwa i prawa. *Dionizy Wojtkowiak*

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA JERZEGO DIETLA

W dniu 21 XII 1961 r. odbyło się na posiedzeniu Rady Wydziału Handlu Wewnętrznego SGPiS w Warszawie kolokwium habilitacyjne dra Jerzego Dietla,

adiunkta Katedry Ekonomiki Handlu Wewnętrznego WSE w Poznaniu na podstawie złożonej i przyjętej pracy pt. *Zastosowanie badań popytu konsumpcyjnego w handlu*.

Na wstępie Dziekan doc. dr Zygmunt Kossut udzielił głosu drowi J. Dietlowi.

Referent wskazał, że jego dotychczasowe zainteresowania koncentrowały się głównie w okół problematyki rynkowej. Można wysunąć 3 grupy zagadnień, którymi głównie się zajmował.

1. badanie współzależności między wielkościami ekonomicznymi na rynku produktów rolnych w krótkich okresach czasu;

2. badanie współzależności pomiędzy zjawiskami ekonomicznymi na rynku rolniczym w długich okresach czasu;

3. możliwości zastosowania badań popytu konsumpcyjnego w handlu.

Badania nad rynkiem rolnym w długich i krótkich okresach czasu nasunęły pytanie, jakie są warunki spożytkowania badań popytu konsumpcyjnego dla handlu. Zagadnieniu temu została poświęcona praca habilitacyjna.

Zadaniem pracy jest wykazanie, w jakim stopniu handel może wykorzystywać w swej bieżącej działalności wyniki badań popytu konsumpcyjnego oraz jakie są możliwości przeprowadzania tych badań w określonych warunkach miejsca i czasu. W związku z tak sprecyzowanym celem pracy nasuwa się konieczność przyjęcia jako daty aktualnych warunków działalności handlu. Wydaje się, że założenie to z punktu widzenia metodologicznego jest poprawne. Dla okresów krótkich i bardzo krótkich można przyjąć, że zarówno struktura rzeczowa, jak i przestrzenna rynku oraz organizacja dystrybucji są niezienne, handel zaś zainteresowany jest głównie analizą popytu dla bardzo krótkich i krótkich okresów czasu.

Powstaje pytanie, w jakim stopniu wykorzystanie badań popytu konsumpcyjnego uzależnione jest od przedmiotu obrotu towarowego. Zmusza to do klasyfikacji dóbr na dobra nietrwałego użytku o stałych preferencjach konsumpcyjnych, dobra nietrwałego użytku o zmiennych preferencjach konsumpcyjnych, dobra trwałego użytku oraz nowe dobra wchodzące na rynek.

Jednym z istotnych braków analizy rynku jest oddzielenie analizy popytu częściowego od badania popytu globalnego. Z tego też względu dąży się do wykazania, że analiza dokonywana przez przedsiębiorstwo oparta być musi na szerokim materiale informacyjnym dotyczącym zjawisk rynkowych danego regionu. Skłania to do bardzo ścisłego powiązania punktu widzenia przedsiębiorcy z punktem widzenia planifikatora zajmującego się zaopatrzeniem całego rynku regionalnego. Zmusza to do przyjęcia drugiej cechy podziałowej rozważań, którą jest region.

W dalszym ciągu swojej wypowiedzi dr Dietl podał niektóre szczegółowe tezy zawarte w pracy habilitacyjnej.

Prof. dr Zbigniew Zakrzewski wysunął szereg problemów dyskusyjnych. Zdaniem mówcy, w pracy habilitacyjnej dra J. Dietla w niedostatecznym stopniu uwzględniono aktualnie istniejący w Polsce model rynkowy. Ustalając możliwości wykorzystania badań nad popytem konsumpcyjnym przez przedsiębiorstwa handlowe należy zwrócić uwagę na przydatność obecnie istniejącego systemu sprawozdawczości. Badania popytu dla celów bieżącej działalności handlu wiązać trzeba ściślej z planowaniem obrotu towarowego. Zdaniem dra Dietla, istnieją duże trudności ustalania regionalnych prognoz spożycia dla dłuższych okresów czasu. Należy bliżej wyjaśnić, jakie przyczyny powodują te trudności.

Następnie zabrał głos prof. dr Leon Koźmiński. Należy się zastanowić, zdaniem mówcy, czy badania popytu powinny być ujmowane jako jednolity system bez

względu na cel badań? Czy też, zdaniem autora, należy stosować różne systemy badań w zależności od przedmiotu analizy? Tak na przykład wprowadzać odmienny system badań w zakresie potrzeb sieci handlu, ustalania zapotrzebowania na masę towarową itp. Czy badania popytu konsumpcyjnego powinny być zróżnicowane w zależności od poszczególnych ogniw obrotu towarowego? Jakie, zdaniem dra Dietla, powinny być formy prowadzenia badań dla potrzeb poszczególnych ogniw handlu? Czy rola przedsiębiorstwa powinna być bierna i ograniczać się" ona może jedynie, do wykorzystania wyników badań popytu konsumpcyjnego, które mogą być prowadzone przez inne instytucje, czy też przedsiębiorstwo powinno prowadzić we własnym zakresie badanie popytu konsumpcyjnego.

Prof. dr Wacław Jastrzębowski zapytał, jaki jest związek między badaniem a kształtowaniem się popytu. Zdaniem dyskutanta popyt bada się nie tylko dlatego, aby go zaspokoić; należy poznać bieżący i przyszły popyt, ażeby uzyskać przesłanki umożliwiające zastosowanie odpowiednich środków kształtowania konsumpcji ludności.

Prof. dr Jerzy Wiszniewski podkreślił, że praca dra J. Dietla opiera się między innymi na bogatej literaturze zachodniej. W związku z tym nasuwa się pytanie, czy istnieją możliwości wykorzystywania tej literatury? Omawia ona bowiem zjawiska rynkowe kształtujące się w innym systemie gospodarczym.

Następnie dziekan udzielił głosu dr J. Dietlowi, który kolejno ustosunkował się do wypowiedzi dotyczących założeń pracy habilitacyjnej oraz niektórych jej tez.

W związku z wypowiedzią prof. dra Z. Zakrzewskiego należy podkreślić, że w pracy założono omówienie możliwości wykorzystania badań popytu konsumpcyjnego przez handel przy obecnie istniejącym modelu rynkowym oraz dla aktualnych warunków organizacyjnych i ekonomicznych funkcjonowania aparatu handlu. Wydaje się zbędne formułowanie zasad funkcjonowania naszego modelu rynkowego, jest natomiast konieczne, co zostało w pracy uczynione, ustalenie warunków badania popytu konsumpcyjnego. Dr Dietl w dalszym ciągu sprecyzował te warunki.

Nie ulega wątpliwości, że badania popytu prowadzone dla potrzeb przedsiębiorstw handlowych muszą brać pod uwagę aktualny układ i zakres sprawozdań przedsiębiorstw oraz tryb planowania obrotu towarowego. Niestety, jednak w tej chwili krótkookresowe planowanie, którym szczególnie są zainteresowane przedsiębiorstwa, nie opiera się na poprzednio uzyskanych wynikach badania popytu konsumpcyjnego, Autor wskazał i uzasadnił, że właśnie w pracy omówiono, w jakim stopniu badania popytu mogłyby stanowić przesłankę planowania obrotu towarowego przy założeniu obecnego trybu planowania.

Odpowiadając prof. dr J. Wiszniewskiemu, dr Dietl wskazał, że nie widzi trudności w wykorzystywaniu literatury zachodniej szczególnie w odniesieniu do stosowanych technik analizy popytu oraz organizacji badania rynku.

Ustosunkowując się do wypowiedzi prof. dra Z. Zakrzewskiego, dr Dietl wskazał, że — jego zdaniem — ustalanie regionalnych prognoz spożycia dla długich okresów czasu jest mało realne. Trudności te wynikają z dwóch przyczyn. Po pierwsze — stanu danych statystycznych (brak długich i porównywalnych serii czasowych, międzyregionalny transfer zakupów i dochodów ludności, nie ujęte ewidencyjnie przerzuty masy towarowej itp.). Drugą grupą przyczyn są trudności w programowaniu w skali regionalnej wielkości kształtujących popyt, takich jak dochody ludności, liczba ludności, ustalenie współczynników elastyczności popytu względem dochodu itp. W praktyce regionalne planowanie spożycia dla długich okresów czasu opiera się na założeniach ogólnokrajowych. Dlatego też w pracy szeroko omówiono, w jakim stopniu można wykorzystać wyniki ekonometrycznej

analizy rynku uzyskane dla skali ogólnokrajowej (zagadnienie korekty współczynników elastyczności popytu). Dr Dietl omówił szerzej to zagadnienie.

Słusznie podkreśla prof. dr W. Jastrzębowski, że wyniki analizy rynku powinny stanowić podstawę zastosowania odpowiednich środków polityki handlowej, dzięki której będzie można w przyszłości kształtować popyt. Właśnie dlatego jest rzeczą niezbędną bardzo szczegółowe sprecyzowanie czynników wpływających na popyt w danych okolicznościach. Pozwala to również na uniknięcie bezkrytycznego wykorzystania literatury zachodniej, co poruszał w swojej wypowiedzi prof. dr J. Wiszniewski.

Nawiązując do kwestii poruszonych przez prof. dra L. Koźmińskiego, dr Dietl wskazał, że trudno mówić o jakimś jednolitym pod względem metodycznym systemie badań rynkowych. Stosowane są różne metody i techniki badań. Zarówno wybór metody, jak i organizacja badań zależą od celu badań oraz warunków ich prowadzenia. Okoliczności te właśnie spowodowały rozpatrywanie zastosowania badań popytu w handlu z punktu widzenia okresu czasu, który badamy lub dla którego programujemy popyt, rodzaju dobra oraz zakresu terytorialnego obserwacji popytu. Przedsiębiorstwa zainteresowane są głównie przewidywaniami popytu dla bardzo krótkich i krótkich okresów czasu. Nie ulega jednak wątpliwości, że możliwości przeprowadzenia samodzielnych badań popytu konsumpcyjnego przez przedsiębiorstwa są bardzo ograniczone. Ponadto zróżnicowane są one nie tylko w zależności od szezebla obrotu towarowego, ale także przedmiotu działalności. Przedsiębiorstwa nie mogą się ograniczyć tylko do własnych badań, ale muszą wykorzystywać wyniki uzyskiwane przez inne instytucje.

W dalszej dyskusji zabierali głos prof. dr J. Wiszniewski, prof. dr W. Jastrzębowski oraz prof. dr A. Brzoza. Dyskutanci podkreślali zarówno walory metodologiczne pracy, jak i dużą jej użyteczność dla praktyki życia gospodarczego. Ponadto wysunęli szereg uwag, z którymi polemizował dr J. Dietl w końcowej swojej wypowiedzi.

Rada Wydziału w tajnym głosowaniu jednogłośnie przyjęła kolokwium habilitacyjne dra Dietla oraz na wniosek prof. dra Z. Zakrzewskiego jednogłośnie zwolniła kandydata z wykładu habilitacyjnego. Następnie w tajnym głosowaniu Rada Wydziału jednogłośnie podjęła uchwałę o nadaniu drowi Jerzemu Dietlowi stopnia naukowego docenta.

Ryszard Galecki

PRZEWÓD HABILITACYJNY DRA TEODORA KRAMERA

Dnia 26 II 1962 r. odbyło się posiedzenie Rady Wydziału Produkcji i Obrotu Towarowego Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie, na którym przeprowadzono kolokwium habilitacyjne dra Teodora Kramera, adiunkta przy Katedrze Ekonomiki Handlu Wewnętrznej Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu. Podstawą kolokwium była rozprawa habilitacyjna pt. *Przemiany rynku wiejskiego w związku z procesem industrializacji*, opublikowana przez Wydawnictwa Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu.

Rozprawa jest próbą ukazania mechanizmu i kierunku tych przemian w okresie wzrostu gospodarczego, które prowadzą do rozszerzenia rynku wewnętrznego, dynamizują wymianę między miastem a wsią, przeobrażając jednocześnie strukturę rynku wiejskiego. Praca obejmuje dwie zasadnicze grupy problemów. Pierwszą stanowi kompleks zagadnień związanych z analizą kierunku przemian rynku wiej-

skiego w związku z procesem wzrostu gospodarczego na przykładzie krajów gospodarczo rozwiniętych. Zamierzeniem autora jest uchwycenie tych prawidłowości, które ujawniły się w okresie wzrostu w przodujących dziś pod względem ekonomicznym krajach kapitalistycznych. Drugą grupę stanowią problemy rynku występujące w okresie industrializacji, realizowanej metodą socjalistyczną. Celem tej części pracy jest przedstawienie głównych problemów wzrostu gospodarczego kraju nierozwiniętego pod względem ekonomicznym, o rozdrobnionym rolnictwie, dalej ukazanie mechanizmu regulowania rynku przez państwo, wreszcie uchwycenie tych zmian w dochodach, spożyciu i zachowaniu się konsumenta wiejskiego, które wystąpiły na skutek wzrostu gospodarczego.

Recenzentami dorobku naukowego habilitanta byli: prof. dr E. Garbacik z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Krakowie, prof. dr Z. Zakrzewski z Wyższej Szkoły Ekonomicznej w Poznaniu oraz prof. dr S. Żurawicki z Uniwersytetu Warszawskiego. Jako pierwszy w toku kolokwium głos zabrał doc. dr W. Bieda, zwracając się do habilitanta o wyjaśnienie problemu malejącej skłonności do oszczędzania w długich okresach, przy działaniu efektu pokazowego krajów wysoko rozwiniętych.

Dr T. Kramer w odpowiedzi podkreślił, iż zjawisko malejącej skłonności do oszczędzania występuje dziś we wszystkich krajach rozwijających się ekonomicznie. Wpływa na to zjawisko tzw. efekt pokazowy, działający zarówno od strony podaży, jak również poprzez przykład grup społecznych, które osiągnęły wyższy standard życiowy. Efekt pokazowy działa również w skali międzynarodowej. Przykład wzorów konsumpcyjnych krajów gospodarczo rozwiniętych oddziałuje w dobie obecnej w sposób przemożny na kraje znajdujące się w pierwszej fazie industrializacji, powodując trudności w utrzymaniu akumulacji i konsumpcji w takich proporcjach, które wynikają z potrzeb industrializacji. Wydaje się, iż w krajach realizujących wzrost gospodarczy metodą socjalistyczną działają dwa dodatkowe czynniki: po pierwsze — oddzielenie podmiotu gospodarującego od konsumenta wpływa na wzrost skłonności do konsumpcji; po wtóre — zakreślenie górnego pułapu ekspansji ekonomicznej dla drobnej gospodarki, zwłaszcza chłopskiej, musi rodzić tendencję do wzmoczonego wydatkowania środków na cele konsumpcyjne.

Prof. dr Z. Zakrzewski zwrócił się o wyjaśnienie obiektywności przesłanek procesu industrializacji, zważywszy natężenie czynników subiektywnych wywierających piętno na decyzjach gospodarczych. Zdaniem dra T. Kramera, zagadnienie obiektywności i subiektywności w procesach społecznych można rozstrzygnąć rozpatrując je w długich okresach czasu. Dowodów obiektywności przesłanek industrializacji dostarcza nam przykład krajów obecnie wysoko rozwiniętych, jak również drogi rozwojowe krajów współcześnie gospodarczo nierozwiniętych. Istnieje sprawdzona prawidłowość, że im niższy jest udział rolnictwa w tworzeniu dochodu narodowego, i im mniejsza część ludności w danym kraju zatrudniona jest w rolnictwie, tym wyższy przypada dochód na jednego zatrudnionego w gospodarce narodowej. Pozarolnicza sfera produkcji charakteryzuje się znacznie wyższą dynamiką niż rolnictwo. Obiektywność industrializacji dla krajów współcześnie ekonomicznie nierozwiniętych wynika z całokształtu warunków historycznych ich startu gospodarczego. Przede wszystkim nie istnieje możliwość powtórzenia drogi ewolucji ekonomicznej, gdyż pogłębiliby to jeszcze bardziej rozpiętość między krajami gospodarczo rozwiniętymi i nierozwiniętymi. Droga ewolucji nie może być powtórzona również i z innych względów. W związku z osiągniętym poziomem techniki, koniecznym warunkiem wyjścia z martwego punktu zacofania jest wkład pewnego minimum określonej kombinacji społecznej kapitału podstawowego, który nie

może być przedmiotem importu. Bez industrializacji nie sposób także rozwiązać problemów rynku pracy, który dla tej kategorii jest podstawowym zagadnieniem społecznym.

Z kolei prof. dr E. Garbacik poruszył problem tendencji w zakresie kosztów i cen we współczesnym rolnictwie, wobec rosnących kosztów rynku. Rozwijając to zagadnienie habilitant stwierdził, iż dostosowanie się rolnictwa do procesów rozwoju gospodarczego odbywa się poprzez wzrost obszaru ziemi i wyposażenia kapitałowego na jednego zatrudnionego w tym dziale. We wszystkich krajach, w których takie procesy następują, koszty jednostkowe w rolnictwie spadają, a dział ten dotrzymuje kroku dynamice całej gospodarki narodowej. W krajach nie spełniających tych warunków, rolnictwo korzysta z różnych dotacji i polityki protekcyjnej państwa. Stwierdza się również stały wzrost kosztów rynku, co wiąże się ze wzrastającą rolą pośrednictwa, które w coraz wyższym stopniu partycypuje w cenie produktu.

Rada Wydziału po zwolnieniu z wykładu habilitacyjnego, w głosowaniu tajnym jednomyślnie nadała dr Teodorowi Kramerowi tytuł naukowy docenta.

Andrzej Szpaderski

ROZPRAWY DOKTORSKIE NA WYDZIALE PRAWA UAM I WYDZIALE EKONOMICZNYM WSE W POZNANIU W OKRESIE OD 1 III DO 30 IV 1962 R.

1. Mgr Andrzej Wędzki, ur. 14 XI 1927 r. w Lesznie, studiował w latach 1946—1951 na Wydziale Prawno-Ekonomicznym Uniwersytetu Poznańskiego. Uzyskał stopień doktora nauk prawnych na podstawie rozprawy pt. *Rozwój osadnictwa i podziały administracyjne ziemi łódzkiej we wczesnym średniowieczu*. Promotor: prof. dr Zdzisław Kaczmarczyk, recenzenci: prof. dr Michał Szczaniecki i doc. dr Janina Kamińska (Łódź). Uchwała Rady Wydziału Prawa UAM z dnia 12 III 1962 r.

2. Mgr Ryszard Gałęcki, ur. 24 II 1929 r. w Toruniu, studiował w latach 1949—1954 w Akademii Handlowej i w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Poznaniu, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Kierunki rozwojowe rynku produktów rolnych województwa opolskiego w latach 1950—1975*. Promotor prof. dr Zbigniew Zakrzewski; recenzenci: doc. dr Józef Popkiewicz i doc. dr Ludwik Straszewicz. Uchwała Rady Wydziału Ogólnoekonomicznego z dnia 28 IV 1962 r.

3. Mgr Zdzisław Łaski, ur. 26 IV 1931 r. w Pabianicach, studiował w latach 1950—1955 w Akademii Handlowej i w Wyższej Szkole Ekonomicznej w Szczecinie, uzyskał stopień doktora nauk ekonomicznych na podstawie rozprawy pt. *Wpływ bodźców zainteresowania materialnego na intensywność pracy w przemyśle metalowym na przykładzie Pomorza Szczecińskiego*. Promotor: doc. dr Stanisław Smoliński. Recenzenci: prof. dr Stanisław Waszak i doc. dr Eufemiusz Terebucha. Uchwała Rady Wydziału Ogólnoekonomicznego z dnia 28 IV 1962 r.

DYSKUSJA W KATEDRZE PRAWA ADMINISTRACYJNEGO UAM NAD PROJEKTEM USTAWY O EGZEKUCJI ADMINISTRACYJNEJ

Projekt ustawy o egzekucji administracyjnej został przygotowany przez „Komisję do opracowania projektu przepisów o postępowaniu administracyjnym”, powołaną przez Prezesa Rady Ministrów. Komisja ta po zakończeniu prac nad przy-

gotowaniem kodeksu postępowania administracyjnego już w 1960 r. przystąpiła z kolei do opracowania projektu administracyjnych przepisów egzekucyjnych, które — zgodnie z założeniami Komisji — stanowić mają część drugą kodeksu postępowania administracyjnego. Wynikiem prawie dwuletnich prac Komisji jest omawiany projekt. W pracach Komisji brał także udział przedstawiciel Katedry Prawa Administracyjnego UAM.

Projekt nowej ustawy został skierowany w marcu br. do zainteresowanych instytucji i organów — m. in. i do Katedr Prawa Administracyjnego — celem przedyskutowania go oraz zgłoszenia propozycji i uwag. Pracownicy Katedry Prawa Administracyjnego UAM brali udział w dyskusjach poświęconych projektowi ustawy, organizowanych przez Prezydium WRN w Poznaniu, Sekcję Prawa Administracyjnego ZPP Koła w Poznaniu, w szczególności jednak Katedra zorganizowała w kwietniu br. seminarium poświęcone omówieniu projektu ustawy. W seminarium, kierowanym przez prof. dra M. Zimmermanna, kierownika Katedry, wzięli udział pracownicy Katedry, członkowie seminarium doktoranckiego i magisterskiego oraz zaproszeni praktycy.

Dyskusja wykazała w zasadzie zgodność poglądów w kwestiach zasadniczych (włączenie przepisów egzekucyjnych do k. p. a. łączne ujęcie przepisów o egzekucji świadczeń pieniężnych i niepieniężnych itp.). Natomiast zastrzeżenia i krytyczne uwagi dotyczyły przede wszystkim instytucji szczegółowych oraz usterek redakcyjnych i stylistycznych.

W szczególności w toku dyskusji zgłoszono następujące uwagi.

1. Podstawowe założenie projektu, iż będzie on stanowił część drugą k. p. a., zasługuje z wielu względów na poparcie (ujednoczenie przepisów, dostosowanie przepisów egzekucyjnych do postępowania w przedmiocie wydawania decyzji, z którymi postępowanie egzekucyjne pozostaje w ścisłym związku itp.). Wszakże taka koncepcja wymaga również dostosowania dotychczasowych przepisów k. p. a. do omawianego projektu. W szczególności należałoby dostosować dotychczasowe przepisy o kontroli prokuratorskiej (art. 143 i nast. k. p. a.) oraz o skargach i wnioskach (art. 151 i nast. k. p. a.) do postępowania egzekucyjnego. Również pewne postanowienia projektu przepisów egzekucyjnych pod tym względem wymagają korekty. Np. używanie takich terminów, jak zażalenie (art. 26) czy skarga (art. 37), które w dotychczasowych przepisach k. p. a. służą dla określenia odrębnych instytucji, może w przyszłości nastroczać wiele wątpliwości interpretacyjnych.

2. Wymaga zastanowienia, czy treść art. 11 projektu ma się odnosić także do egzekucji świadczeń pieniężnych. Nie wydaje się bowiem celowe, aby w postępowaniu egzekucyjnym dotyczącym świadczeń pieniężnych stosować posiłkowo dotychczasowe przepisy k. p. a. o wydawaniu decyzji itp., skoro decyzje będące podstawą egzekucji administracyjnej świadczeń pieniężnych wydawane są w innym trybie, przede wszystkim zaś — na podstawie przepisów postępowania podatkowego.

3. Budzi wątpliwości to, czy w przedmiocie ustalenia minimum egzystencji należy odsyłać do przepisów k. p. c. (art. 7 projektu). Będzie to niewygodne dla organu stosującego przepisy, który będzie musiał sięgać do aktów prawnych z innej dziedziny. Przepisy te (tj. k. p. c.) na tle administracyjnego postępowania egzekucyjnego mogą się okazać nieprzydatne, kodeks postępowania cywilnego może ulegać zmianom w kierunkach nie odpowiadających warunkom administracji itp. Jeśliby jednak okazało się konieczne sięgnięcie do wzorów sądowych, można by te Przepisy (tj. k. p. c.) „wmontować” do projektu ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

4. Treść art. 25 projektu należałoby rozszerzyć przez wprowadzenie możliwości składania zażaleń w przypadku naruszenia zasady minimum egzystencji. Zagadnienie to jest bowiem bardzo istotne z punktu widzenia praw i obowiązków obywatela i nie można go pozbawiać środka prawnego w przypadku, gdyby organ naruszył zagwarantowane mu ustawą prawo zachowania minimum egzystencji.

5. Nie wydaje się celowe rozwiązanie tej treści, iż w pewnych przypadkach — gdy wierzycielem jest inny organ niż organ egzekucyjny — zażalenie na zarządzenie egzekucyjne rozpatruje wierzyciel nie będący organem egzekucyjnym (art. 26 § 1 pkt 1 projektu). Środek prawny od zarządzenia egzekucyjnego powinien być rozpatrywany tylko przez organ egzekucyjny wyższego stopnia. Jeśli zaś w takich przypadkach zajdzie potrzeba skontaktowania się z wierzycielem, powinien to uczynić organ egzekucyjny. Są to już bowiem stosunki prawne między wierzycielem a organem egzekucyjnym.

6. Należy bliżej określić, na czym ma polegać stosowanie przymusu bezpośredniego (art. 108 projektu). Stan taki, tj. brak określenia, na czym polega ten środek egzekucyjny, może bowiem prowadzić do nadużywania go ze strony organu prowadzącego egzekucję. Jest to środek, który może się okazać bardzo dotkliwy dla obywatela, jak też stanowi formę przymusu państwowego, co w sumie uzasadnia konieczność względnie dokładnego określania tego środka w akcie ustawowym.

7. Niektóre przepisy projektu budzą zastrzeżenia nie tyle od strony merytorycznej, lecz co do jasności i poprawności ich sformułowania. Przykładem może tu być art. 9 § 1, z którego nie wynika jasno, czy upomnienie należy wysłać dwukrotnie (jaśniejsze były przepisy art. 16 rozporządzenia z 1928 r.). Podobne zastrzeżenia budzi art. 104 § 1. Nie wiadomo bowiem, czy określona w tym przepisie wysokość kary pieniężnej celem przymuszenia, skierowanej do osoby prawnej, stanowi tylko górną granicę wymiaru tej kary, czy też jest to granica najniższa.

Pewne przepisy wymagają przeredagowania pod względem stylistycznym. Jako przykład można tu podać art. 101 czy art. 103 § 2.

Wreszcie budzi zastrzeżenia, czy właściwy jest termin „wierzyciel”, określający organ, którego decyzje mają być przedmiotem egzekucji (art. 3). Termin ten jest odpowiedni dla określenia podmiotu, domagającego się spełnienia obowiązku o charakterze majątkowym. Wszakże przedmiotem egzekucji mogą być też obowiązki niemajątkowej natury (np. wymuszenie pewnego zachowania się, znoszenia lub zaniechania czegoś). W tych przypadkach używanie terminu „wierzyciel” dla określenia organu, którego decyzja ma być przedmiotem egzekucji, nie wydaje się właściwe.

Zbigniew Leoński

ERRATA

Str.	wiersz	jest	powinno być
IV	19 od góry	międzynarodowego	międzynarodowoprawne

Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny, 1962, zesz. 3

